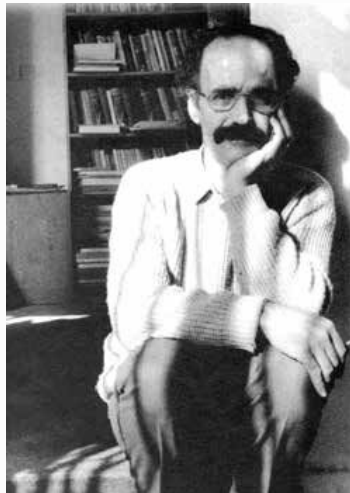

به یاد خالق شازده احتجاب در بیستمین سالروز وداع

مریم شهبازی

بیست سالی می شود که رفته، شانزدهم خرداد ماه سال ۱۳۷۹؛ روزی که هوشنگ گلشیری، با زندگی وداع گفت و امامزاده طاهر کرج خانه ابدی اش شد. یکی از آن چند نفری که از موسسان اصلی حلقه ادبی مشهور به «جنگ اصفهان» بودند؛ همراه با ابوالحسن نجفی و محمد حقوقی، نویسندگان نواندیشی که هرکدام نامی شدند از نام های ماندگار ادبیات معاصرمان. هرچند که شرایط گلشیری متفاوت از بسیاری همدوره ای ها و حتی نسل های بعدی اش است؛ او نه تنها در آموزش داستان نویسی یکی از گام های جدی را در کشورمان برداشت بلکه به دنبال خلق آثاری همچون «شازده احتجاب» و «جن نامه» از اثرگذارترین چهره های ادبیات معاصرمان نیز به شمار می آید. درباره تاثیراتی که گلشیری بر ادبیات

فارسی به جای گذاشته و تربیت نویسندگان جوانی که در جلسات هفتگی داستان خوانی او شرکت داشتند بارها گفته شده و خواننده ایم؛ بنابراین بد نیست که به سراغ خود او برویم؛ فارغ از شعرها که ابتدای جوانی گفته یا رمان ها و مجموعه داستان های متعدّدش. تصویری که از گلشیری به لطف برخی عکس ها در ذهن اغلب مان نقش بسته مردی بسیار آرام، تا اندازه ای جدی و حتی گوشه گیر است. تصویری که فرزانه طاهری که او هم از مترجمان اسم و رسم دار روزگارمان است آن را به عنوان خصیصه اصلی همسرش قبول ندارد! طاهری که برای چندین دوره بانی برگزاری جایزه هوشنگ گلشیری هم بوده، از او به عنوان مردی یاد می کند که هیچ گاه در صدد این نبوده که همسرش به آن خواسته هایی تن بدهد که اهالی فرهنگ آن روزها، حتی آن هایی که در زمره روشنفکران بودند از او داشتند. اینکه دست از آرزوهای خود بکشد و در نقش زنی فداکار، تنها اسباب آسایش همسر و فرزنداناش را در خانه فراهم کند؛ شاید برای مردی در آن دوره و با فرهنگ مردسالارانه ای که هنوز هم به شکل کامل کنار نرفته عجیب باشد که پای ظرف شویی ایستاده و مصر باشد که حتی در میهمانی ها به الگویی برای پسران و مردان فامیل برای عبور از تفکرات سنتی تبدیل شود! مردی که همسرش از او به عنوان بهترین بابای دنیا یاد می کند؛ نویسنده ای که دنبال پزهای روشنفکری بعضی ها نبود و ترجیحش به جای قیافه گرفتن و اداواطوارهای رایج، خلق خاطره ای خوش میان نزدیکانش بود. این را گفتیم که اگر تا به امروز درباره زندگی بزرگانی همچون او نخوانده اید حداقل جست و جوی مختصری در فضای مجازی بکنید و ببینید که هوشنگ گلشیری به رغم روزگار سختی که بر او گذشت، چه از نظر سیاسی و چه مشکلات اقتصادی و... برخوردار از چه ویژگی های اخلاقی بوده. نویسنده ای که به قول فرزانه طاهری، اگر دیگران می گذاشتند مردی بود شبیه مردان دیگر و اگر شرایط قدری بهتر بود آنها هم می توانستند زندگی خانوادگی عادی تری داشته باشند. گلشیری را نمی توان در ردیف نویسندگانی قرارداد که برای خوش آمد آن هایی که می توانستند نفعی برای او به دنبال داشته باشند حرف می زدند و کاری می کردند؛ مردی که باوجود شوخ طبعی و مهربانی بسیار، در کار و ادبیات جدی بود و هیچ گاه برای خوش آمد کسی حرفی نزد؛ از آن هایی که دستی در تصمیم گیری های فرهنگی- کشوری داشتند تا آن هایی که از زمره چهره های شاخص فرهنگ و ادب بودند.

□